

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

12. An multi sunt imitandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

*Abi quoties frustra pulsatos a quore montes
Obruit illa di's: Quam celsa cacumina possim
Tellus videri deam! non villo litore surgunt
Tam validi fluctus, aliq; ex orbe voluti;
A magno venere mari, mundam que coercent,
Monstriferos agis vnda sinus. Sic rector Olympi
Cuspide fraterna, lassatum in sacula fulmen
Adiuvit, regnoq; accessit terra secundo.*

Sextum vitium depravati bonorum sensuum defectu ingenij, vel stylli. Infelices imitatores cio Neaitho comparati. Lucianus aduersus imbecillum.
Sextum demique est eorum, qui cum nesciāt, magnorum auctorum sensibus, quos decei ple- runt, pondus elocutionis, aut actionis addere, vel etiam genium quendam, cui heroes istos comitabatur, affundere, infelici profus exitu ceterorum sunt imitatores. Neanthus, vt aiunt, Pittaci tyranni filius, cum ea, quæ de ly- ra Orphei fama ferebantur, audiuisset, eiusdem potiunde incredibili desiderio captus est: itaque pactus cum sacerdote, eius templi, in quo asseruabatur, ædifico, sibi pecunia non mediocri comparat, mox in lūburium profes- sus, vt artis periculum faceret, vt lyram pul- sare cepit, tam in felicitate Orphei numeros est imitatus, vt a canibus miserabili strepitu effe- ratit laceraretur. Sic multos quidem videre est imitatores alienis opibus quibus vti non pos- sunt, ornatos, si non corporis, saltem famæ la- cerationem incurrere. Nihil Patroclo apud Homerum profuit Achillis armatura, cum Heroicis Achillis virtutibus longè esset infe- rior: & parum certe iuuat imitatores aliena ar- ma ostentare, cum ipsi lacertis, & viribus indi- geant.

Septimum vitium frequens vsurpatio eorum, que aliqui apud auctores res.
Ad do etiam eorum vitium familiarissimum, cuius meminit Seneca, quibus si forte aliquid in ijs, quos imitantur auctoribus arrisit vehe- mentius, hoc tam crebro vsurpant, vt nihil sit frequentius. Sic Arrantius (inquit) fuit Sallu- stianus, & in illud genus nitens. Est apud Sallu- stium; *Exercitum argento fecit*, id est, pecunia parauit, hoc Aruntius amare cepit, posuit il- lud omnibus paginis. Que apud Sallustium ra- ra fuerunt, apud hunc crebra sunt, & penè continua: nec sine causa, ille enim in hæc incidebat, hic illa quærebat. Vides autem quid sequatur, vbi ali- cui vitium pro exemplo est.

An multi sunt imitandi.

CAPVT XII

EXimius ille Theologorum apex D. Tho- mas, interrogatus, quo pacto quis doctus euadere possit? Respondit, si vno duntaxat li- bro vteretur, & variorum librorum lectionem disertè condemnat. L. Annæus Seneca. Certis inquit ingenijs immorari, & innutiri oportet, si velis aliquid trahere, quod in animo se- deat. *Nusquam est, qui vbiq; est.* In peregrinatio- ne vitam agentibus hoc euenit, vt multa ho- spitia habeant, nullas amicitias. Idem accidat necesse est ijs, qui nullius se ingenio familiari- ter applicant, sed omnia cursim, & properantes transmittunt. Non prodest eibus, nec corpori accedit, qui statim emittitur, nihil æquè san- tatem impedit, quam remediorum crebra mu- tatio. Non venit vulnus ad cicatricem, in quo medicamenta tentantur. Non coalescit plan- ta quæ sæpe transfertur. Nihil tam vile est, quod in transitu proficit. Distrahit animum li- brorum multitudo. Itaque cum legere non possit, quantum habueris, sat est habere, quan- tum legas. Quæ quidem à viris iudicio acerrimo præditis, dicta sunt præclare. Neque vero dubitandum, quin si quis scientiæ sanctorum, aut morali philosophiæ studere velit, vno li- bro possit esse contentus; vel etiam nullo, ad culmen euangelicæ perfectionis euadere. Ve- rum alia scientiarum, atque artium ratio est. Neminem enim inuenio inter doctos, qui li- bros auidè non conquisuerit, & cum multis haberet, plures non optarit. Quod studium non modò in Ethnicis viguit, apud quos ce- lebres illæ Bibliothecæ, vt Eumenis supra du- centa milia voluminum, & Ptolomæi Phila- delphi, plusquam septingentorum, Verum Christianis, statim post tempora Apostolorum summa cura fuit, varios libros in vsum docto- rum congerere. Itaque Alexander Episcopus Hierosolymitanus celeberrimus, nobilem bi- bliothecam Hierosolymis instituit, in quam virorum Ecclesiasticorum scripta, vt Berylli, Hippoliti, Caij, & aliorum reposuit, quibus & se adiutum testatur Eusebius. Cæsareæ biblio- thecam aperuit Iulius Africanus, quam po- stea Eusebius Cæsariensis Episcopus, & Pam- philus Laodicensis Presbyter, ad triginta millia voluminum auxerunt, quod profe- cto nunquam fecissent, si libri vnus vsum dua-

Senec. ep. 2. An vno li- bro conten- tus possit quis doctus euadere.

Quomodo intelligenda D Thom. & Seneca;

Librorum apud doctos cura, & studium.

Eusebius lib. 6. hist.

*Libri por-
multi ad
multiplicem
ornationem
necessarij.
Simile de
fidoribus.*

*Cic. de in-
uente.*

*Pueri mi-
nuu capaces
vntia le-
ctionis.*

duntaxat sufficere existimassent. Sed & ipsi qui hoc suadent, nunquam ad tantum eruditionis decus, nisi varia librorum lectione, effloruisse. Quis enim maior librorum Helio, quam Seneca? qui omnes ita peruoluit, ut maxima quaeque tractans volumina non abstineret ab infimis, quod eius eruditio multiplex, & factum ad omnia ingenium, satis indicat. Quanti verò fecerit libros sanctus ille doctor, vel illud declarat, quod vnus D. Chrysof. Homilias vrbi Parisiensi, diuitijs omnibus re-fertissimae, sed, vel ipsis imperijs anteponeret. Omnino, ut in caelo non vnum duntaxat sidus rerum omnium artifex, & machinator Deus collocauit, sed infinita prope collucentium stellarum multitudie, nobilissimum illud corpus distinxit, ut ex varijs, varia signa mortales ediscerent, pari profecto ratione in hac ciuili vita diuersorum veluti ingeniorum faces, constituit, quibus ipsa collustraretur. Ne ex vno flore scita conficiunt olitores, sed in diuersis arcobis diuersa florum genera studiosissime colligunt, quo suum opus, tum coloris, tum odoris, summa varietate distinguant. Quod natura in suo principatu, hoc ipsum in naturae imitatione praestant eruditi pictores, qui non vno colore tabulas oblinunt, sed multorum temperie artificiosissime variant, & expoliunt. Quin ipse Zeuxis, omnium in pingendo ingeniosissimus, ut eximiam muliebris formae dignitatem exprimeret, quinque sibi virgines speciosissimas ad imitandum, à Crotoniatis dari postulat, ut in vnam imaginem multarum pulchritudinem transfunderet. At dices, varia lectione obrui, & confundi ingenia, ita est, si infirma sint, si tumescunt, si perperam legant sine duce, sine luce, sine fructu lectionis.

Quia verò talia sunt puerorum, bene, & salubriter praecipiant, qui eos, in vnus Cicero-nis lectionem incumbere, quam diligentissime volunt. Ita enim contingit, ut principem eloquentiae spiritum, à primario oratore, & felicitas hauriant, & alijs vitijs, quae imprudens lectio multa secum affert, careant. Accedit, quod tunc debiliore sunt stomacho, nec multa concoquere, atque digerere valeant. Verum postquam salubriori succo, à principijs fuerint imbuti, nihil vetat, quo minus varia perlegant, ut ab aliorum virtutibus aliquid trahant, quod suis astruant fundamentis, quin & ex ipsis, quos animaduernerint erroribus in stylo, fiant cautiore. Sic igitur noster ille imi-

tator, ut prudens ille Vlyses, qui

πολλὰ ἔσται ἔργα τῶν ἄλλων

Multorum mores vidit, & vrbes.

Vel etiam, ut magnus ille Antonius, qui in spiritualis vitae stadio currens, ex multorum virtutibus perfectissimam veluti vitae tabulam collustraret. Nihil verò vetat in hac illustratio-ne omnium, vnam nobis, eumque optimum, eligere, cuius pabulo potissimum innutria-mur, quod spectatissimis viris, video contigisse, qui singulares aliquos auctores habuerunt in delicijs, quos è vna raro deponant: dissuauabatur Philolaum Plato, Platonem Cicero, Alexander Mammæ officia Cicero-nis assiduò legebat, D. Paulum Andronicus imperator supra ceteros amauit, in vno Terulliano D. Cyprianus conqueſcebat.

Novine an veteres imitandi.

CAVPT XIII.

VT vno veteri, sic antiquis auctoribus omnium penè hominum consensus plus laudis, & existimationis tribuit. Imò, & nouos fastidiosa secula, aut respuunt, aut infra merita longè deterunt, huc spectat querela Valerij Martialis.

Esse quid hoc dicam, viuum quod fama negatur?

Et sua quod rarus secula lector amat?

Hi sunt inuadia nimirum Regule mores,

Præferunt antiquis, semper, ut illa nouis.

Sic viderem ingrati, Pompeij quarimus umbram

Et laudant Cæuli vtilia templa senes.

Ennius est lectus saluo tibi Roma Marone?

Epulus riserunt secula Maonidem.

Rara coronato plausere theatra Menandro.

Norat Nasonem sola Corinna suum.

Cornelius Tacitus hoc ascribit hominum malignitati, sicut Martialis inuidiae. Vt in reali-
gnitatu humana vetera sunt in laude, praesentia in
fastidio. Omnibus enim insitum est, ut raro
Cur noui
sunt in fasti-
dio.
Quae opinio eruditionis, etiam si falsa fuisset, aut re ipsa mi-

Aliquis

*author ad
familia-
rem
consuetudi-
nem deli-
gendum.*

Martial.

l. 5. ep. 10.

Cornel. Ta-

cit. in Dial.

Cur noui

sunt in fasti-

dio.

nor,